T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2022/291
KARAR NO : 2022/445
KARAR TR : 16/09/2022

ÖZET: İdari ve adli yargı yerlerince, tarafları, konusu ve sebebi aynı olan dava sebebiyle verilmiş ve kesinleşmiş iki ayrı görevsizlik kararı bulunmadığı, böylece 2247 sayılı Kanun'un 14. maddesinde belirtilen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığının ve 19. maddesinde belirtilen koşulların da oluşmadığı anlaşıldığından, aynı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yöntemine uygun bulunmayan BAŞVURUNUN REDDİ gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : M. H
Davalılar: 1-Maliye Hazinesi(Adli Yargıda)
Vekili : Av. E. Ç. U
2- Adalet Bakanlığı (İdari Yargıda)

I. DAVA KONUSU OLAY

1.Davacı,23/08/2016 -18/07/2018 tarihleri arasında tutuklu olarak bulunduğu infaz kurumlarında, avukatı ile yapılan görüşmelerinin kamera ve gardiyanlar karşısında yapıldığı için savunma hakkının kısıtlandığını, Açık Öğretim Fakültesine kayıt yaptıramadığı için eğitim hakkının engellendiğini, ayda bir olması gereken açık görüşlerinin iki ayda bir yaptırıldığını, haftada bir olması gereken telefonla görüşme hakkının iki haftada bir yaptırıldığı için eşi ve çocukları ile görüşemediğini, birinci derece yakınları dışındaki akrabaları ile ziyaretçi kısıtlaması olduğu için görüştürülmediğini, spor yapma ve sosyal faaliyetlere katılma hakkından faydalandırılmadığını, kalabalık koğuşta kaldığı için günlük hayatını idame ettirecek yeterli yaşam alanı hakkının engellendiğini belirterek, bu yaşamış olduğu mağduriyetlerden dolayı oluşan hak ihlallerinin, açılacak olan tazminat davalarına dayanak teşkil etmesiaçısından, maddi ve manevi tazminat hakkı saklı kalmak suretiyle tespit edilmesi istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

2. **Kocaeli 1. İdare Mahkemesi 10/09/2019 tarihli ve E.2019/959, K.2019/892 sayılı kararı**ile, davacı iddialarının bir kısmının 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 141 ve 142. maddelerine temas ettiğini, diğer iddiaların ise 4675 sayılı Kanun'un 4. maddesinde yer alan *"...işlem ve faaliyetlere ilişkin şikâyetleri"* karara bağlamanın infaz hâkimliğinin görevinde olduğu düzenlemesiyle ilgili olduğunu, bu konudaki şikâyetlere bakmakla görevli olan adli yargı yerinin aynı şikâyetten kaynaklanan manevi tazminat istemine de bakmaya görevli olduğunu açıklayarak, açılacak olan tazminat davasına dayanak teşkil edecek aynı şikâyetten kaynaklanan tespitlerin de adli yargı yerine ait olduğu gerekçesiyle davanın görev yönünden reddinekarar vermiş, verilen karar itiraz edilmeden kesinleşmiştir.

3. Davacı, bu kez, aynı nedenlerle yaşamış olduğu mağduriyetlerden dolayı oluşan hak ihlallerinin giderilmesi amacıyla 7.500.000 TL maddi ve manevi tazminatın ödenmesi istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

B. Adli Yargıda

4. Kocaeli İnfaz Hakimliği 26/02/2020 tarihli ve E.2019/5284, K.2020/958 sayılı kararı ile, davanın çözümünün ağır ceza mahkemesine ait olduğu gerekçesiylegörevsizlik kararı ile dosyanınKocaeli 1. Ağır Ceza Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

5. Kocaeli 1. Ağır Ceza Mahkemesi 22/12/2020 tarihli ve E.2020/172, K.2020/338 sayılı kararı ile, davacı iddialarının 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesindebelirtilen maddi ve manevi tazminat talep etme sebeplerinden sayılmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar vermiş, davacının istinaf başvurusunun, Sakarya Bölge Adliye Mahkemesi 2. Ceza Dairesinin 26/10/2021 tarihli ve E.2021/1968, K.2021/998 sayılı kararı ile, davacının tazminat talebi ile ilgili olarak ancak idare hukukunun genel esasları çerçevesinde idari yargıda tazminat davasının görülebileceği, aynı konuda verilen idare mahkemesi kararı da gözetilerek, görev uyuşmazlığının çözümü için dosyanın Uyuşmazlık

Mahkemesine gönderilmesi ile sonucuna göre bir karar verilmesi gerektiğinin gözetilmemesi nedeniyle kabulü ilehükmün bozulmasına kesin olarak karar verilmiştir.

6. **Kocaeli 1. Ağır Ceza Mahkemesi 02/02/2022 tarihli ve E.2021/339, K.2022/13 sayılı kararı** ile, bozma ilamında bahsedilen gerekçelerle davacının tazminat talebi ile ilgili olarak ancak idare hukukunun genel esasları çerçevesinde idari yargıda tazminat davasının görülebileceğini belirterek, davanın çözümünün idari yargı yerine ait olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş, ayrıca görevli merciin belirtilmesi için dava dosyasının Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine de karar vermiş, verilen karar itiraz edilmeden kesinleşmiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

7. Uyuşmazlık Mahkemesinin görev ve yetkileri, 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 158. maddesi ile 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 1. maddesinde açıkça gösterilmiş, Mahkeme adli ve idari yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözmeye yetkili kılınmıştır.

8. 2247 sayılı Kanun'un 1. maddesi şöyledir:

"Uyuşmazlık Mahkemesi; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile görevlendirilmiş, adli ve idari yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözmeye yetkili ve bu kanunla kurulup görev yapan bağımsız bir yüksek mahkemedir…",

9. Bu Kanun'un "*Olumsuz görev uyuşmazlığı*" başlıklı 14. maddesi şöyledir:

"Olumsuz görev uyuşmazlığının bulunduğunun ileri sürülebilmesi için adli ve idari yargı mercilerinin tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş olması gerekir. Bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi, ancak davanın taraflarınca ileri sürülebilir."

10. Aynı Kanun'un "*Yargı merciilerinin uyuşmazlık mahkemesine başvurmaları"* başlıklı 19. maddesi şöyledir:

"Adli ve idari yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerinekendisine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı mercii davadagörevsizlik kararı veren merciin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli merciin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurur ve elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin erteler.

Yargı merciince, önceki görevsizlik kararına ilişkin dava dosyası da temin edilerek, gerekçeli başvuru kararı ile birlikte dava dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilir."

11. Kanun'un 27. maddesinde ise; Uyuşmazlık Mahkemesinin, uyuşmazlık çıkarmaya veya görev uyuşmazlıklarına ilişkin istemleri önce şekil ve süre açısından inceleyeceği; yöntemine uymayan veya süresi içinde ileri sürülmemiş istemleri reddedeceği kuralına yer verilmiştir.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

12. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın başkanlığında, Üyeler Birol SONER, Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Nurdane TOPUZ, Ahmet ARSLAN ve Mahmut Ballı'nın katılımlarıyla yapılan 16/09/2022 tarihli toplantısında; Raportör-Hâkim Murat UÇUR'un, 2247 sayılı Kanun'da öngörülen koşulları taşımayan başvurunun reddi gerektiği yolundaki raporu ve dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın başvurunun reddi gerektiği yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonragereği görüşülüp düşünüldü:

13. Dosyanın incelenmesinden, davacının, tutuklu olarak bulunduğu infaz kurumlarında yaşamış olduğu mağduriyetlerden dolayı oluşan hak ihlallerinin, açılacak olan tazminat davalarına dayanak teşkil etmesi açısından tespitiistemiyle idari yargı yerinde dava açtığı, idari yargı yerince, ileridetazminat istemiyle açılacak olan davaya dayanak olması için açılan tespit davasında adli yargı yeri işaret edilerek yargı yolu itibarıyla görevsizlik kararı verildiği, davacının aynı olaylar nedeniyle yaşamış olduğu mağduriyetlerden dolayı Kocaeli 1. Ağır Ceza Mahkemesine tazminat istemiyle dava açtığı ve Mahkemenin 02/02/2022 tarihli ve E.2021/339, K.2022/13 sayılı kararıyla, tazminat istemli dava nedeniyle davanın çözümünün idari yargı yerine ait olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı verdiği, ayrıca olumsuz görev uyuşmazlığı nedeniyle görevli merciin belirtilmesi için dava dosyasının re'sen Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine de karar verdiği anlaşılmıştır.

14. Olayda, idari yargı yerinde açılmış tespit talepli dava ile adli yargı yerinde açılmış tazminat istemli dava bulunmaktadır. Bu durumda, iki ayrı yargı kolunda konusu ve sebebi farklı davaların açıldığı anlaşılmaktadır.

15. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak,ortada idari ve adli yargı yerlerince, tarafları, konusu ve sebebi aynı olan dava sebebiyle verilmiş iki ayrı görevsizlik kararı bulunmadığından, 2247 sayılı Kanun'un 14. maddesinde belirtilen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı oluşmadığı gibi, 19. maddede belirtilen koşulların da oluşmadığı anlaşıldığından, aynı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yöntemine uygun bulunmayan başvurunun reddine karar verilmesi gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

2247 sayılı Kanun'un 14. maddesinde belirtilen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı oluşmadığı gibi, 19. maddede belirtilen koşulların da oluşmadığı anlaşıldığından, aynı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yöntemine uygun bulunmayan BAŞVURUNUN REDDİNE,

16/09/2022tarihinde, Üye Doğan AĞIRMAN'ın KARŞI OYU ve OY ÇOKLUĞU İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Muammer	Birol	Nilgün	Doğan
TOPAL	SONER	TAŞ	AĞIRMAN

Üye	Üye	Üye
Nurdane	Ahmet	Mahmut
TOPUZ	ARSLAN	BALLI

MUHALEFET ŞERHİ

Davacı, idari yargıda açmış olduğu davada hak ihlalinin tespitini istemiş ve açılan işbu davada başvuru kabul edilerek işin esasına girilmiş ve adli yargının görevli olduğu gerekçesiyle açılan davanın görev yönünden reddine karar verilmiştir. Davacı aynı uyuşmazlığa ilişkin olarak bu sefer adli yargıda tazminat davası açmış, adli yargıda açılan bu dava hakkında da idari yargının görevli olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı verilmiş ve görevli yargı yolunun belirlenmesi amacıyla dosya Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

Her iki yargı kolunda açılan davanın konusunun da aynı uyuşmazlığa ilişkin olduğu ve her iki yargı kolunda da diğerinin görevli olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı verildiği ve bu şekilde görev uyuşmazlığının oluştuğu konusunda da ihtilaf bulunmamaktadır. Uyuşmazlık; her iki yargı kolunda açılan davanın aynı uyuşmazlığa ilişkin olmasına karşın, idare mahkemesinde açılan davanın tespit talebi, ağır ceza mahkemesindeki talebin tazminata ilişkin eda davası olması nedeniyle konularının farklı olup olmadığı hususundadır.

Tespit davası, bir hakkın veya hukuki ilişkinin bulunup bulunmadığının belirlenmesine ilişkin mahkemeden istenen hukuki yardımdır. Tespit davası, eda davasının öncüsü olduğundan eda davası nerede açılacak ise tespit davasının da orada açılması gerekir. Bu yönüyle tespit talebinin konusu eda davasından ayrı düşünülemez. Bu durumda her iki davanın

konusunun da aynı olduğu dikkate alınarak derlendirme yapılması gerekir. Kaldı ki idare mahkemesi bu davayı, idari yargıda tespit mahiyetinde dava açılamayacağı gerekçesiyle usulden reddetmemiş, işin esasına girerek adli yargı görevli olduğundan görev yönünden reddetmiştir.

Her iki davanın konusu aynı olup, Uyuşmazlık Mahkemesinin yerleşik içtihatları da dikkate alındığında adli yargı görevli olduğundan başvurunun kabulü ile Kocaeli 1. Ağır Ceza Mahkemesi kararının kaldırılması gerektiği düşüncemle sayın çoğunluğun aksi yöndeki görüşüne katılmamaktayım. 16.09.2022

Üye
Doğan AĞIRMAN